

Aan Ministerie van Justitie en Veiligheid
Postbus 20201
2500 EE Den Haag

Nederlands Juristen Comité voor de Mensenrechten (NJCM)
Postbus 778
2300 AT Leiden

Leiden, 13 augustus 2025

Betreft: Reactie NJCM op het ‘Wetsvoorstel strafbaarstelling verheerlijken van terrorisme en openbare steunbetuiging aan terroristische organisaties’

Het Nederlands Juristen Comité voor de Mensenrechten (NJCM) roept op om het wetsvoorstel in te trekken. De strafbaarstellingen in het wetsvoorstel vormen een te grote inbreuk op de mensenrechten en zijn in strijd met de rechtszekerheid.

Inbreuk op mensenrechten

Het wetsvoorstel vormt een directe inbreuk op meerdere fundamentele rechten, in het bijzonder vrijheid van meningsuiting (artikel 7 Gw; artikel 10 EVRM; artikel 11 Handvest EU), vrijheid van vergadering en vereniging (artikel 8 Gw; artikel 11 EVRM) en vrijheid van godsdienst en levensovertuiging (artikel 6 Gw; artikel 9 EVRM).

Deze rechten mogen slechts worden beperkt indien dat bij wet is voorzien, een legitiem doel dient én noodzakelijk is in een democratische samenleving (proportionaliteits- en subsidiariteitstoets). Het wetsvoorstel slaagt niet in deze drie vereisten, vanwege de hieronder genoemde redenen.

Onduidelijke en te ruime strafbaarstellingen

De voorgestelde strafbaarstellingen zijn vaag en onbepaald en daardoor te breed. Zo is niet duidelijk wanneer een uitlating als "verheerlijking" of "steunbetuiging" kwalificeert. Deze onduidelijkheid levert strijd op met het lex certa-beginsel, een kernwaarde van het strafrecht ter bescherming van de rechtszekerheid: burgers moeten kunnen voorzien welke handelingen strafbaar zijn en welke sancties daarop kunnen volgen. De mogelijkheid tot voorlopige hechtenis bij deze nieuwe strafbaarstellingen is daarom erg zorgwekkend. Dit creëert een risico op willekeurige en disproportionele handhaving, wat in strijd is met het verbod op arbitrair optreden (artikel 5 EVRM).

Wetsvoorstel niet noodzakelijk

Bovendien zijn de voorgestelde strafbaarstellingen niet noodzakelijk nu er reeds voldoende bepalingen zijn die opruiende, haatdragende of gewelddadige uitlatingen strafbaar stellen.

Zo bevat het huidige Wetboek van Strafrecht reeds de volgende strafbepalingen: opruiing (artikel 131 Sr), verspreiden opruiende geschriften (artikel 132 Sr), groepsbelediging (artikel 137c Sr), aanzetten tot haat, discriminatie of geweld (artikel 137d Sr), verspreiding haatzaaiende uitlatingen (artikel 137e Sr) en het voortzetten van de werkzaamheden van verboden organisaties (artikel 140, lid 2 Sr).

Het kabinet schuift op naar het strafbaar stellen van symboliek en impliciete associaties, zonder dat sprake hoeft te zijn van opruiing of aanzetten tot geweld. Het legt daarmee een gevaarlijk precedent voor het criminaliseren van ideologie en expressie. Het zal een afschrikkend (*chilling effect*) hebben op veel politieke discussies en voor de vrijheid van meningsuiting in het algemeen - ook voor activisten, journalisten, onderzoekers, kunstenaars, religieuze gemeenschappen en minderheden. Het wetsvoorstel zal daardoor juist tot een verdere uitholling van de democratische rechtsstaat leiden. Dat druist juist in tegen datgene wat dit wetsvoorstel juist beoogt te beschermen.

Schijnveiligheid en maatschappelijke schade

Het voorstel creëert schijnveiligheid. Het idee dat strafbaarstelling van symbolische steun of verheerlijkende uitlatingen radicalisering voorkomt, is niet evidence-based. Integendeel, onderzoek wijst uit dat repressieve wetgeving zonder duidelijke grens juist wantrouwen voedt in radicale of gemarginaliseerde groepen.¹ Dit vergroot maatschappelijke spanningen en draagt op geen enkele manier bij aan effectieve preventie van terrorisme.

Daar komt bij dat de strafrechtelijke grens steeds verder opschuift en de inperking van vrijheden stap voor stap groter wordt. Eerst was sprake van het strafbaar stellen van opruiing, daarna van het aanzetten tot haat, nu van verheerlijking. Dit roept de vraag op wat hierna volgt: het strafbaar stellen van gedachten?

Het Europees Hof biedt staten weliswaar een zekere "*margin of appreciation*" in het beperken van uitingsvrijheid, maar waarschuwt ook dat deze marge smal is wanneer uitlatingen raken aan het politieke of maatschappelijke debat. Het verheerlijken van gewelddadige daden is verwerpelijk, maar de reactie daarop moet rechtsstatelijk blijven.

Conclusie

Het NJCM roept op om af te zien van invoering van deze nieuwe strafbaarstellingen. Ze zijn overbodig, disproportioneel, en in strijd met mensenrechtenverdragen. We moeten deze weg niet willen inslaan, omdat de gevolgen zelfs gevaarlijk kunnen zijn en afdoen aan alles waar de rechtsstaat voor staat.

Wij roepen het kabinet op om af te zien van symbolisch strafrecht en in plaats daarvan te investeren in effectieve preventie van radicalisering, dialoog, en het waarborgen van fundamentele vrijheden.

¹ David Martin Jones & M.L.R. Smith. *We're All Terrorists Now: Critical-or Hypocritical-Studies "on" Terrorism?*